

IN MEMORIAM SIMONA DELIĆ (8. 2. 1971. – 5. 1. 2024.)

Prerana smrt Simone Delić za sve nas koji smo je poznavali kao neumornu, svestranu, užurbanu i sasvim posvećenu istraživačkim i prevodilačkim stremljenjima, i dalje je nepojmljiva. Mnogobrojna postignuća i radovi ove vrijedne istraživačice usmenih balada i sefardske književnosti, književne prevoditeljice sa španjolskog jezika, poštovateljice umjetnosti i klasične glazbe, ostavili su dubok trag u hrvatskoj kulturi. U Simoninom prijevodu jedne usmene pjesme zabilježene početkom 20. stoljeća u Aragónu postoji opis ženske ljepote koji stapa petrarkističke i usmenoknjiževne motive:

Tamo gdje rječica teče, gdje se spušta bistra voda
Vidjeh jednu djevu kako prilazi, blijedoputu, plavokosu i rumenu.
Nosi Mjesec na stopalima, sunce na bijelom licu,
Zvijezde na odjeći, ne bi li ljepše bila urešena,
Duga pletenica pada joj do stopala,
Ako je češlja danju, kad to Sunce gleda, stane,
Ako je češlja noću, cijelo selo obasjava,
Njezin su nos dva izvora iz kojih teku sitni biseri,
Zubi su joj zlatni pinjoli, njezin je jezik srebrena poluga.

Svi koji smo poznavali Simonu Delić kao djevojku uvijek ćemo pamtit *djevu koja nosi Mjesec na stopalima, Sunce na bijelom licu*, izražajnih plavih očiju i bisernog osmijeha, očaravajuću ljepotu oplemenjenu brojnim talentima. U spomenutom radu iz 2017. godine autorica podsjeća na to da očaranost ljepotom i užitkom pjesnici vežu uz motiv *carpe diem*, uz bolnu misao o prolaznosti, krhkosti i ranjivosti života, *Jer vrijeme teče i sve prolazno jest, / I sve naposljetku sa sobom nosi vrijeme*, kako pjevaše Cristóbal de Mesa (1556. – 1633.), u Simoninom prijevodu.

Danas se čini da opsesivna zaokupljenost Simone Delić međudodnosom balade i obitelji nije bila slučajna. Balada članove obitelji ustoličuje kao vlastite aktante, a obiteljske nesreće i katastrofe kao baladne zaplete. Gubitak, vijest o smrti, bol zbog neuzvrata ili nemoguće ljubavi, tipične su baladne teme kojima se ova vrijedna komparatistica književnosti bavila u svojim radovima. Svoju je erudiciju pokazala prepoznajući u mediteranskim usmenim baladama prežitke motiva iz antičkih mitova, biblijskih predložaka, sefardske i bliskoistočne baštine te ističući važnost interkulturnih doticaja, prijenosa i nadogradnje usmenog folklor.

Problematicom balade kao usmenoknjiževne vrste u mediteranskom kulturnom krugu bavila se u knjigama *Između klevete i kletve: tema obitelji u hrvatskoj usmenoj baladi* (Hrvatska sveučilišna naklada, 2001), *Silva Hispanica: komparativna studija o žanru balade u modernoj hrvatskoj i u španjolskoj usmenoj tradiciji* (IEF, 2011) te *Barca Bela: el Género de la Balada en el Mediterráneo* (Saarbrücken, Lambert Publishing, 2012). Sefardskim baladama posvećena je njezina posljednja knjiga *Venerino zrcalo: folklorističke studije o sefardskoj književnosti* (Litteris, 2015) kojom je otvorila kulturološke teme odnosa sjećanja i zaborava, obiteljskih i povijesnih trauma, književne i kulturne memorije.

Kao starija kolegica nekoliko sam puta bila u prilici da sumiram i vrednujem folkloristički i književnostudijski rad Simone Delić, no tek sam ovom tužnom prigodom – u pokušaju da popišem i njezin prevodilački i literarni rad – uvidjela da je u svom kratkom, ali intenzivnom i plodnom životu ostvarila vrlo mnogo. Već je svojom prvom knjigom iz 2001. godine, *Između klevete i kletve: tema obitelji u hrvatskoj usmenoj baladi*, izazvala stručnu pozornost i dobila nagradu Sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika za najbolju prvu knjigu. Nakon magisterija obranjenog 1999. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (s temom *Tema obitelji u hrvatskoj usmenoj baladi*), usavršavala se na Sveučilištu Complutense i Fundaciji Ramón Menéndez Pidal u Madridu te u Deutsches Volksliedarchivu u Freiburgu. Doktorirala je 2004. godine na istom fakultetu s temom *Žanr balade na Mediteranu: književnoteorijski i književnoantropološki aspekti hrvatske i španjolske usmene tradicije u 20. stoljeću*. Od 1996. do prerane smrti bila je zaposlena u Institutu za etnologiju i folkloristiku, a od 2014. godine u zvanju znanstvene savjetnice.

Svojim brojnim znanstvenim i stručnim člancima, kao i objavljenim monografijama, pokazala je temeljitost i inovativnost u obradi hrvatskog i mediteranskog baladnog korpusa te sklonost za komparativni i interdisciplinarni pristup. Kao aktivna članica Međunarodne komisije za baladno pjesništvo, na čijim je konferencijama redovito sudjelovala, Simona Delić je približila hrvatsku usmenoknjiževnu tradiciju europskoj folkloristici. Priredila je i nekoliko rukopisnih zbirki usmenih pjesama i balada na temelju vlastitih terenskih i arhivskih istraživanja među kojima je najvrjednija zbirka sefardskih pjesama.

Simona Delić je surađivala s madridskim arhivom Ramón Menéndez Pidal, Španjolskim društvom za opću i komparativnu književnost (S.E.L.G.Y.C.), Međunarodnim društvom za istraživanje usmenih priča i pripovijedanja (ISFNR), Leksikografskim zavodom "Miroslav Krleža", Židovskom općinom Zagreb i Hrvatskim semiotičkim društvom, a bila je i dugogodišnja aktivna članica Društva hrvatskih književnih prevodilaca i Hrvatsko-hispanskog društva, dočim je svojim brojnim književnim prijevodima i javnim nastupima aktivno sudjelovala u kulturnom životu grada Zagreba. Prevela je više od deset romana i proznih knjiga španjolskih književnika (Bolaño, Fuentes, Vargas Llosa, Marías, Redondo, Leante). Svojim člancima, ali i popularizacijom znanosti i prijevoda, približila je hispanski svijet širem krugu čitatelja. Njezini znanstveni i stručni tekstovi objavljeni su u brojnim domaćim i inozemnim časopisima, a 2013. godine objavila je knjigu autobiografske proze *Sanjarenja ili neizbježne priče* (Samobor, Tiskara A. G. Matoš) te zbirku eseja *Hispanoamerička bilježnica* (Hrvatska sveučilišna naklada, 2010).

Za sve nas koji smo je poznavali i dijelili brojne trenutke u starom i novom Institutu, Simona Delić je bila uistinu posebna osoba – svestrana, ambiciozna i do kraja posvećena svojim znanstvenim i prevodilačkim stremljenjima, a ujedno fragilna, ranjiva i nesklona zemaljskim obvezama i poslovima. Riječima Anamarije Starčević Štambuk, vjerojatno nije slučajno da nas je Simona napustila upravo u Ogulinu, rodnom gradu Ivane Brlić Mažuranić, jer je i Simonin život u potpunosti bio vezan uz poeziju, balade i lijepu književnost.

Cjelovita znanstvena biografija i bibliografija Simone Delić dostupna je na: <https://www.ief.hr/znanstvenici/simona-delic/>.

Renata Jambrešić Kirin